

ГОЛАС РАДЗІМЫ

ВЫДАЕЦЦА З КРАСАВІКА 1955 ГОДА ●

№ 9 (3645) ●

● СЕРАДА, 29 ВЕРАСНЯ, 2021

ВЫДАННЕ “ГОЛАС РАДЗІМЫ” ЧЫТАЙЦЕ Ё ІНТЭРНЭЦЕ НА ПАРТАЛЕ ZVIAZDA.BY

**Святніні нас
яднаюць
у народ**

Стар. 4

**Родныя
песні
на Байкале**

Стар. 6

**Ажыў
гадзіннік
вежавы**

Стар. 7

СВЕТАПОГЛЯД

Свята нашага адзінства

У Беларусі – новае свята. 17 верасня мы ўпершыню адзначалі Дзень народнага адзінства.

Выступаючы 17 верасня ў “Мінск-Арэне” на форуме патрыятычных сіл, прысвечаным Дню народнага адзінства, Прэзідэнт Беларусі адзначыў: у Год народнага адзінства была агучаная і падтрыманая большасцю беларусаў прапанова зрабіць дзень 17 верасня новым дзяржаўным святам. “Таму што для нас ён даўно з’яўляецца сімвалам беларускай дзяржаўнасці, запаветам будучым пакаленням. Запаветам берагчы суверэнітэт краіны, нацыянальнае адзінства і мір на роднай зямлі”, – прадоўжыў Аляксандр Лукашэнка.

У часе выступлення Прэзідэнт яшчэ раз нагадаў: “У дачыненнях з усімі мы імкнемся да міру і сяброўства. Мы ніколі не кваліліся на чужы каравай або кавалачак зямлі. Нам свайго хапае. Мы нават не нагадваем сёння ім пра тое, што Беласток і Беластоцчына – гэта беларуская зямлі, што Вільня – гэта таксама беларускі горад, і зямлі вакол. Мы ж пра гэта не гаворым! Унутрыканфесійная раўнавага і міжнацыянальнае адзінства – непарушная аснова нашага грамадства”.

Аб’яднанне БССР і Заходняй Беларусі ў межах адной рэспублікі – гэта ж параўнальна нядаўна было, калі глянуць на гістарычныя падзеі вачыма нашых землякоў з Заходняй Беларусі. Да свята гісторыкі беларускія дасталі, паказалі шмат вельмі цікавых дакументаў, што сведчаць, як усё тое адбывалася, без прыўкрас ды сарамлівага “прысядання”: а раптам нас недзе там не так зразумоець. У прыватнасці, яшчэ ўлетку грунтоўная размова з навукоўцамі прайшла ў рэдакцыі газеты “Звязда” (гл. “Дзень, які нам варта адзначыць. Што значыць для беларусаў дата 17 верасня і чаму пра гэта трэба памятаць і ведаць” – Звязда, 21.06.2021.) У

часе яе кандыдат гістарычных навук, дырэктар Інстытута гісторыі НАН Беларусі Вадзім Лакіза, у прыватнасці, адзначаў: “Калі прымалася рашэнне аб прапанове даты Дня народнага адзінства, гаварылі пра 17 верасня або 14 лістапада, і сярод экспертаў гучала думка: маўляў, мы кагосьці пакрыўдзім. Але мы не павінны аглядацца на кагосьці, мы павінны адстойваць свае нацыянальны інтарэсы і

магэрыялаў “Назаўжды разам”...

Ды не толькі архівы могуць прыдаць крыць нам праўду пра падзеі верасня 1939-га. Яшчэ й цяпер людзі паважанага веку згадваюць мінулае, што адбылося ў іхняй, тады маладой памяці назаўсёды. Некаторыя й “за польскім часам” у школы хадзілі. Тага мой, 1930 года нараджэння, згадваў не раз убіты яму ў галаву (відаць з 37 па 39-ы...) просценькі вершык-агітку:

падаваць гісторыю з пункту гледжання беларусаў, а не кагосьці з суседзяў”. А для аргументацыі, прадоўжыў навукоўца, напрацаваны велізарны матэрыял: “Сёлета Інстытут гісторыі ды Акадэмія кіравання правялі канферэнцыю, прысвечаную 100-годдзю Рыжскага міру, прычым не толькі на сваіх пляцоўках, але і ў іншых ВНУ. У 2019-м ладзілі навуковую канферэнцыю, прымеркаваную да 80-годдзя ўз’яднання Заходняй Беларусі і БССР, вынікам якой стаў падрыхтаваны зборнік

“Кто ты естэж? – Поляк малы. Які знак твуй? – Ожэл бялы”. Ну але які ж ён, аднак, быў поляк? Бедная сялянская сям’я з-пад Клецка, прычым праваслаўнага веравызнання... Апынулася, як і сотні тысяч іншых, ва ўладзе Польшчы ў выніку сумна вядомага Рыжскага міру з 1921 года. Што яшчэ цікава: і ў нашай невялічкай вёсцы Яцкаўшчыне жыў, старэйшы за майго тата, Аляксей Ждановіч. Казалі ў нас, што ўваходзіў у суполку ці то камсамольскую, ці то партыйную: Камуністычнай партыі

Заходняй Беларусі.

Што падарвалі ягонае здароўе каты з польскай дэфензівы ў сумна вядомай Бяроза-Картузскай. Хварэў чалавек, “бо на допытках і газу ў нос лілі, голкі пад ногі заганялі”, ды й памёр дачасна.

Што да слова дэфензіва, то яго цяпер не ва ўсіх слоўніках знойдзеш. Састарэлае, засталася ў тым часе, калі, як гнеўна пісаў Янка Купала “нашу Айчыну Без нашае волі, Як тую аўчыну Ё шматкі папаролі”. Але нам варта ўсё ж памятаць: такая дзяржаўная арганізацыя была ў Польшчы ў пару між Першай і Другой сусветнымі войнамі, яе службоўцы займаліся контрразведкай, да таго ж выконвала ролю палітычнай паліцыі. Таксама не забудзем, што дэфензіва катавала нашых продкаў за само жаданне “беларусамі звацца” ў згаданым канцлагеры польскай, створаным у 1934 годзе. Цяпер мы згадваем: быў перыяд, калі ў пасляваенны час, з 1949-га, у сілу палітычных прычын – каб не ўгнавіць, не засмуціць “гаварышаў” з сацыялістычнай Польшчы – беларусы згарнулі сваё Свята ўз’яднання. А дарма. Сваю гісторыю варта памятаць. Рабіць з яе высновы.

Новае дзяржаўнае свята мы адзначалі ўпершыню. Па ўсёй краіне, ва ўсіх рэгіёнах прайшлі разнастайныя імпрэзы, яму прысвечаныя. І гэта – заканамерна, бо дзень 17 верасня для беларусаў – гэта дзень нашай гістарычнай памяці. А яна, калектыўная наша памяць, паядновае людзей ды эпохі, перадае каштоўны досвед папярэднікаў і засцерагае ад фатальных памылак.

Іван Ждановіч

УСЕ ФАРБЫ

Дзень пісьменства ў Капылі

Дзень беларускага пісьменства святкуецца шмат гадоў, і гэта на Беларусі ўжо добрая традыцыя. Сёлета прысвечана было свята Году народнага адзінства, прайшло пад дэвізам “Слова нас аб’ядноўвае”.

Пісьменнікаў, аматараў прыгожага пісьменства на гэты раз вітаў Капыль. А зямлю Капыльскую праславілі больш за паўсотні празаікаў і паэтаў, сярод іх Кузьма Чорны, Мікола Хведаровіч, Адам Русак, Ян Скрыган, Сцяпан Аляксандравіч ды іншыя творчыя асобы.

Цёпла сустракаў гасцей горад, адметны пагорыстым ландшафтам. І Мікола Хведаровіч пра тое пісаў: “Стайці на пагорках, на ста сямі горках мой любові, мой родны Капыль”. Упершыню ў пісьмовых крыніцах паселішча згадваецца ў 1006 годзе. На пачатку XIV стагоддзя Капыль увайшоў у склад Вялікага Княства Літоўскага, і амаль два стагоддзі правіла ў ім дынастыя князёў Аселькавічаў. З 1612-га перайшоў ва ўладальніцтва князёў Радзівілаў, а ў 1652-м Капыль атрымаў ад караля Яна Казіміра Магдэбургскае права ды з ім свае герб і пячатку. У 1924-м стаў райцэнтрам. Дарэчы, на свяце ў Капылі прэзентавалі новы турмаршрут: “Да крыніц Нёмана і Капыльскіх святыхняў”. Першым яго прайшлі ўдзельнікі вызнога семінара па Мінскай вобласці “Турыстычны патэнцыял Уздзеншчыны і Капыльскага раёна”, прымеркаванага да Дня беларускага пісьменства. Пры-

Помнік Цішку Гартнаму

вабнае для турыстаў старажытнае Замчышча ці Замкавая гара непалатэк ад зліцця рэчак Каменкі і Мажы. Гісторыкі сцвярджаюць: у XIV стагоддзі на Замкавай гары стаяў замак, і раней, да яго ўзвядзення было там гарадзішча.

Найбольш насычаным на падзеі быў другі дзень свята. У горад 5 верас-

ня ўранні прыбыла Міжнародная навукова-асветніцкая экспедыцыя “Дарога да Святыхняў” з Жыватворным Агнём ад Гроба Гасподняга. Яна стартвала 1 верасня ад мінскага Свята-Духава кафедральнага сабора, прайшла каля 780 кіламетраў праз Баранавіцкі, Ганцавіцкі, Лунінецкі, Салігорскі ды Уздзенскі раёны і завяршылася ў сьветляны сталецы Дня беларускага пісьменства. На сваім шляху святары, вядомыя дзеячы навукі, культуры і мастацтва наведвалі храмы, навучальныя ўстановы, дзіцячыя дамы, школы-інтэрнаты, дамы састарэлых, бібліятэкі, музеі, правялі там духоўна-асветніцкія, літаратурныя і музычныя імпрэзы. Удзельнікі экспедыцыі даставілі Жыватворны Агонь у капыльскі храм Ушэсія Гасподняга на святочнае набажэнства. І ўсе ахвочыя змаглі запаліць свечкі ад Незгасальнай лампады. → Стар. 3

ISSN 0439-3619

ПРАДАЎЖЭННЕ ТРАДЫЦЫ

Каб мову мець і звацца чалавекам

3 нагоды Дня беларускага пісьменства і ў латышскім Даўгаўпілсе працавала літаратурная гасцёўня

Ёсць важныя даты, святы ў беларускім календары, якія ўплываюць на жыццё нашае ў замежжы. З іх улікам праходзіць і творчыя імпрэзы ў Даўгаўпілскім Цэнтры беларускай культуры (ЦБК). Прыкладам, 3 верасня 2021 года зладзілі мы літаратурную гасцёўню, прымеркаваную да Дня беларускага пісьменства. І краз такім чынам стартаваў новы творчы сезон у ЦБК.

“З глыбокай старажытнасці – спрадвеку/ каб з плеч сагнутых скунюць гнёту груз/ каб мову мець, каб звацца Чалавекам./ цягнуўся да асветы беларус”. Гэтыя паэтычныя радкі паэта-палешука Міколы Федзюковіча прачытала на пачатку сустрэчы, прысвечанай святу Слова і Кнігі, кіраўніца ЦБК Жанна Раманоўская. Нагадавала ўдзельнікам імпрэзы гісторыю ўзнікнення свята, якое жыве-развіваецца, якія гарады станавіліся ў розныя гады яго сталіцамі, а таксама пра даўнюю прысутнасць беларускай мовы на лінгвістычнай карце Еўропы. Ёй, ураджэнцы Полаччыны, прычына было адзначыць, што ў 1994-

м традыцыя адзначае Дзень духоўнасці, літаратуры і культуры закладзена была менавіта ў старажытным Полацку, на радзіме Францыска Скарыны – асветніка, заснавальніка

Жанна Раманоўская дэманструе рэдкі альбом з бібліятэкі Беларускага дома

ўсходнеславянскага кнігадруку. Полацк ужо тройчы становіўся сталіцай Свята.

У імпрэзе паўдзельнічаў Генеральны консул Беларусі ў Даўгаўпілсе Ілья Лапуць.

“Беларуская мова ёсць адна з найважнейшых крыніц высокай духоўнасці нашага народа, невычэрпны, найбагацейшы матэрыял для даследавання і вывучэння”, – адзначыў Ілья

ем у сілавым полі беларускай культуры, робім свой унёсак у яе пашырэнне. Нашы сябры з беларускай суполкі “Уздым” пішуць мастацкія творы на роднай мове. Асабліва плённа працуюць сябар Саюза пісьменнікаў Беларусі Станіслаў Валодзька – ён і прачытаў некалькі вершаў на роднай мове, якую лічыць першаасновай нацыі. Паэт з гонарам казаў, што ўжо двойчы быў на святах у сталіцах Дня беларускага пісьменства – у Шклове ды Шчучыне, падзяліўся сваімі ўражаннямі. Ён лічыць, што бываць хоць раз на такім свяце варта кожнаму беларусу. Далей свае вершы пра родную зямлю, яе прыгажосць і сілу чытала Лілія Воранава.

Супрацоўнікі ЦБК – мы з Ірынай Апэйнанэ – зрабілі невялікую відэапрэзентацыю пра Капыль, што стаў сёлета сталіцай свята. Напрыканцы імпрэзы прайшла вяртырна “Сталіцы духоўнага шляху”, а Жанна Раманоўская знаёміла гасцей з падаранымі кнігамі, якія папоўнілі бібліятэку Беларускага дома за апошні год. Сярод іх і бібліяграфічная рэдкасць – альбом “Беларускі на-

родны арнамент” (1953), гэта падарунак дачкі беларускай, якая вышывала па кніжных узорах сваё рукладзельнае адзенне. Ёсць цяпер у нашым кнігазборы новае выданне Вячкі Целеша “Ваўкавыскія паштоўкі 1910–1939. Каталог” (2021, Рыга), кніга Максіма Каралёва і Андрэя Герберга “Латышская аперацыя ў БССР” (2021, Рыга) ды іншыя.

Удзельнікі літаратурнай гасцёўні захоплены гаварылі пра родную мову, беларускае пісьменства, згадвалі жывыя слоўцы з мясцін, дзе нарадзіліся жылі ды падтрымалі ініцыятыву Жанны Раманоўскай: штогод на пачатку верасня адзначаць Дзень беларускага пісьменства. У часе яго мяркуюць прэзентаваць і кнігі даўгаўпілскіх беларускіх аўтараў, выданыя за год. І тым самым будзем спрыяць зберажэнню роднай мовы, нацыянальнай ідэнтычнасці, пераемнасці духоўных традыцый.

Марыя Памецька,
метадыстка Цэнтра
беларускай культуры,
г. Даўгаўпілс
Фота: Ірына Апэйнанэ

КАШТОЎНАСЦІ

“Буквар” як сімвал гонару

Новы беларускамоўны “Буквар” выдадзены для першакласнікаў

У Нацыянальнай бібліятэцы 3 верасня прайшла прэзентацыя новага выдання. Намеснік генеральнага дырэктара Аляксандр Суша наконек яго выказаўся аптымістычна: “Практычна з гэтага дня пачынаецца новая эпоха ў гісторыі беларускага буквара, якая сама па сабе вельмі багатая, розная і цікавая. Гэта адзін з брэндаў Беларусі, сімвал гонару нашых продкаў і нас у тым ліку”. Аляксандр Аляксандравіч як ніхто іншы ведае пра 400 гадоў гісторыі беларускага буквара. Нагадаем, ён у 2018-м стаў ініцыятарам факсімільнага перавыдання першага ў свеце “Буквара”, што ў 1618 годзе выйшаў з друкарні Віленскага праваслаўнага

сама спадзяюцца на доўгае жыццё сваёй кнігі. Гэта дацэнт кафедры беларускага і рускага мовазнаўства факультэта пачатковай адукацыі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Максіма Танка, кандыдат педагагічных навук, дацэнт Вольга Свірыдзенка і вядучая навуковая супрацоўніца Нацыянальнага інстытута адукацыі, кандыдат педагагічных навук, дацэнт Вольга Цірынава. Пры складанні “Буквара” выкарыстаны розныя метады навучання грамаце. Выканаць заданні сучасным дзеям дапамагаюць Кірыліца і Жэўжык – галоўныя героі кнігі ды мультфільмаў: іх у дадатак да “Буквара” стварылі на кінастудыі “Беларусьфільм”. Пра 6-гадовую гісторыю стварэння тых мультфільмаў на прэс-канферэнцыі расказалі дырэктар кінастудыі Уладзімір Карачэўскі, мастак-анімацар Канстанцін Андрушакін і рэжысёр Ірына Тарасова.

У “Буквар” уключаны заданні і практыкаванні, якія адлюстроўваюць каштоўнасці нашай культуры, і гэта – адна з кніжак вялікага навучальна-метадычнага комплексу. У дапамогу яму ёсць “Рабочы сшытак для Буквара” і “Пазакаласнае чытанне” – з адпаведнымі творами, падобнымі з улікам узросту вучняў. Карыснай для першакласнікаў будзе “Пропіс з анімацыяй”. На кожнай старонцы там побач з літарамі – QR-коды. Яны дапамагаюць знайсці ў інтэрнэце анімацыйныя ролікі з дэманстрацыяй напісання ўсіх літар алфавіта. У кастрычніку выйдзе “Спадарожнік буквара”: для дзяцей, якія ўмеюць чытаць. Сярод іншых там ёсць рубрыка “Ведай свой край”: побач з назвамі турыстычных цікавостак Беларусі – зноў QR-коды, каб глядзець відэафільмы.

Над навучальна-метадычным комплексам працаваў аўтарскі калектыў Нацыянальнага інстытута адукацыі Мінадукацыі Беларусі.

Ганна Лагун

брацтва Святога Духа ў мястэчку Еўе (цяпер Віевіс, тэрыторыя Літвы). Зберагліся з таго часу толькі два яго асобнікі. На думку навукоўцаў, менавіта беларускія асветнікі, друкары на працягу некалькіх стагоддзяў мелі прамое дачыненне да выдання розных “Буквароў”.

Свае школьныя буквары і мы памятаем. Дарэчы, дагэтуль першакласнікі ў Беларусі больш за паўстагоддзя садзіліся за парты з “Букваром” Анатоля Клышкі. Ён быў створаны ў 1968-м, перамагў на кніжных выставах СССР, а ў 1977-м годзе атрымаў залаты медаль Міжнароднай Лейпцыгскай выставы.

Аўтары новага “Буквара” так-

СЦЕЖКАМИ ПАМЯЦІ

Пад Ржэвам і Масквой

Актыўны беларускі суполак Расіі наведаў Ржэўскі мемарыял Савецкаму салдату і мемарыял “Героям-панфілаўцам” у Маскоўскай вобласці

Сёлета споўнілася 80 гадоў ад пачатку Вялікай Айчыннай вайны, і ў памяць пра герояў, іх подзвігі шэраг акцый пад дэвізам “Священную памяць храня обо всем, мы помним...” ладзіць Федэральная нацыянальна-культурная аўтаномія Беларусі Расіі. Мне пашчасціла быць сярод актывістаў суполака з рэгіёнаў Расіі, якія наведвалі ў верасні Ржэўскі мемарыял Савецкаму салдату і мемарыял “Героям-панфілаўцам”. З падтрымкай Федэральнага агенцтва па справах нацыянальнасцяў зладзілі паездку старшыня ФНКА Беларусі Ірына Сяргей

Кандыбовіч і Аляксандр Дарковіч – Герой Расіі, першы намеснік старшын, выканаўчы дырэктар суполкі, адказны за напрамак па патрыятычным выхаванні.

Несумненна: змагаліся з ворагам у вайну прадстаўнікі розных нацыянальнасцяў. І ў кровапралітных баях пада Ржэвам гінулі нашы супляменнікі. (Адна са згадак пра тое: “Трафім загінуў пад Ржэвам” – ГР, 29.07.2021. – Рэд.) Да таго ж і ў Аляксандра Твардоўскага, аўтара знакамітага верша “Я убит подо Ржевом...” былі моцныя беларускія родавыя карані. У чэрвені 2021-га ўрачыста быў адкрыты Ржэўскі мемарыял Савецкаму салдату. І мы аддалі даніну павагі героям. Наведваючы мемарыял “Героям-

панфілаўцам” (афіцыйная назва “Подзвігу 28”) у пасёлку Дубасекава, што ў Валкаламскім раёне Падмаскоўя, мы згадалі й пра беларуса Пятра Гундзіловіча. Ён камандаваў 4-й ротай, якая прыняла смяротны бой з ворагам. Пасля векапомных падзей камандзір 1075 палка Капраў ісаў, што ў баі 16 лістапада 1941 года найбольшыя страты панесла рота Гундзіловіча. Са 120

Здымак на памяць ля мемарыяла “Героям-панфілаўцам”

байцоў ацалела толькі 20-25 разам з камандзірам. А палітруку роты Клячкова (яму прыпісваюць знакамітую фразу “Велика Россия, а отступать некуда – позади Москва!”) па-геройску загінуў, кінуўшыся пад варожы танк са звязкай гранат.

Завяршылася наша паездка ў Дзельным і культурным комплексе Пасольства Беларусі ў Расіі. На памятным мерапрыемстве-рэжыёме “Заўтра была вайна”, тэматычным канцэрце былі і маладыя танкісты з Беларусі: удзельнікі танкавага біятона на палігоне ў Алабіна і Міжнародных вайсковых гульняў.

Павел Сідарук, старшыня савета Кабардзінна-Балкарскага грамадскага руху “За аднаванне – Сябры”

УСЕ ФАРБЫ

Дзень пісьменства ў Капылі

(Заканчэнне. Пачатак на 1-й стар.)

З самай раніцы й госці сабраліся пры Капыльскім раённым краязнаўчым музеі ў цэнтры горада, каб адкрыць помнік майстру слова, земляку Цішку Гартнаму. Якраз на месцы музея раней была гарбарная майстэрня, дзе і працаваў з 13-і гадоў Зміцер Жылуновіч (ён узяў пазней літаратурны псеўданім Цішка Гартны). Мала хто сёння ведае пра такую старонку яго біяграфіі, часцей Цішку Гартнага згадваюць як пісьменніка, драматурга, літаратурнага крытыка, перакладчыка, дзяржаўнага і грамадскага дзеяча, да таго ж акадэміка Акадэміі навук БССР. А перад намі, як было знята покрыва з помніка, слыныць капыльчанін паўстаў маладым і летуценным, з залацістым капылом (калодкай, на якой майстар-гарбар вырабляў абутак) у руках. Выдоўца імпрэзы пажартавала: то магчыма і назва Капыля можа паходзіць ад такога капыла? І такая версія верагодная, бо ў мястэчку здаўна жылі-працавалі гарбары, якія выраблялі скуры, шылі з іх абутак. “Я рабочы-гарбар./ Рышар працы цяжкай./ Я з жалезнай душой./ З сэрцам палкім, як жар.../ Не хачу, не прывык./ Склаўшы рукі хадзіць./ Я гарбар – працаўнік./ Я жыву – каб рабіць”, – гэтак Цішка Гартны пісаў пра сябе. І тыя словы

На святочнай сцэне

Яшчэ адной значнай падзейі на свяце стала ўрачыстае адкрыццё Алеі пісьменнікаў. Сімвалічную чырвоную стужку перарэзалі намеснік Прэм’ер-міністра Ігар Петрышэнка, Міністр інфармацыі Уладзімір Пярцоў, старшыня Мінаблвыканкама Аляксандр Турчын, старшы-

Віктар Праўдзін

ратурнай прэміі (заснавана ў 2015 годзе). Арганізуюць конкурс Мінінфармацыі, Мінкультуры, Мінадукацыі ды Саюз пісьменнікаў Беларусі. Лаўрэатаў-2021 вітаў старшыня СПБ Мікалай Чаргінец. У намінацыі “Лепшы твор (зборнік твораў) паэзіі” ўшанаваны аўтар зборніка “Белае, чорнае і залатое” Віктар Шніп. “Лепшым творам прозы” прызнана кніга “Парыж, Эйфелева вежа і...” Віктара Праўдзіна. Аляксандра Карлюкевіча ўшанавалі ў намінацыі “Лепшы твор літаратурнай крытыкі і літаратуразнаўства” за кнігу “Пухавіччына. Літаратурнае гняздо Беларусі”. А сярод аўтараў публіцыстычных твораў адзначаны Аляксандр Радзькоў – за кнігі “Дыскрэтыны падыход да назірання жыцця” і “Мой фізimat”

Уладзімір Ліхадзеў паказвае ганаровым гасцям свята сваю новую кнігу

ўвекавечаны на помніку (аўтары яго – скульптар Павел Вайніцкі ды архітэктар Алеся Атрашкевіч). Аблічча пісьменніка зроблена паводле рэдкага здымка, які раней мала хто бачыў.

Дзверы Краязнаўчага музея адкрыліся для наведнікаў адразу пасля рамонта, пакоі – з пахамі свежай фарбы. На святу ў музеі прэзентавалі новыя кнігі, ладзілі выставы. Пашчасціла мне патрапіць на прэзентацыю кнігі публіцыста, уладжэнца Капыля Льва Клейнбарта “Сустрэчы. Янка Купала”. Дзвюхмоўнае выданне з серыі “Адрасы беларусаў у свеце” ажыццёўлена па заказе і пры фінансавай падтрымцы Мінінфармацыі Беларусі. Над складаннем кнігі працаваў калектыў ВД “Звязда”, яго дырэктар – галоўны рэдактар “Звязды” Алесь Карлюкевіч і пераклаў тэксты з рускай мовы. На прэзентацыі ён раскажаў пра стасункі Льва Навумавіча і Янкі Купалы. Мы пабачылі й лісты-перапіску між імі. У другой зале музея працавала выстава, зладжаная супрацоўнікамі Дзяржаўнага літаратурна-наемарыяльнага музея Якуба Коласа. Часовая экспазіцыя “Туды, на захад! (Абаян – Мінск)” прымеркаваная да 100-годдзя вяртання класіка ў Беларусь. Аказваецца, Якуб Колас шмат выкладаў: на Куршчыне, а па вяртанні і ў Белпедтэхнікуме, БДУ. Збярогся фотаздымак, зроблены на настаўніцкіх курсах у Слуцку. І навукай пісьменнік займаўся: у Інбелкульту ды Акадэміі навук. Пазнавальная настольная гульня “Жыццё па Коласу” высвечвае найбольш значныя моманты з біяграфіі паэта.

ня Капыльскага райвыканкама Сяргея Пілішчык. Яны ж першымі прайшліся па алеі. Сярод цяністых дрэваў на пастаментах устаноўлены 17 вялікіх літар з цэгла, побач з кожнай – дзве лаўкі для адпачынку. Кожную “літару” аформілі з выкарыстаннем інфармацыйных тэхналогій, QR-кода. Скануеш гэты код смартфонам – і лёгка пераходзіш на старонкі ў інтэрнэце, прысвечаныя жыццю і творчасці пісьменнікаў, уладжэнцаў Капыльшчыны.

На ўрачыстым адкрыцці Дня беларускага пісьменства шмат цёплых слоў гаварылася і ў адрас сучасных пісьменнікаў, пераможцаў Нацыянальнай літа-

(серыя “Ліостэрка лёсу”).

Пасля святочнага канцэрта госці трапілі ў прасторы Фестывалю кнігі й прэсы, яго павільнёнаў з кнігамі ды газетамі.

Хтосьці набыў новую кніжку, нехта браў дамоў пачытаць розных газет. Да мяне трапілі копіі некаторых газет 1921 – 1939 гадоў: “Беларускія ведамасы”, “Беларускі зван”, “Сялянская ніва”, “Авадзень”. Цікава пачытаць, пра што пісалі тады. А ёсць жа публікацыі там і “ў тэму” нашага выдання: пра людзей розных нацыянальнасцяў, пра самасвядомасць беларусаў. Пэўна што раней тэма была вельмі актуальнай. Вось, прыкладам, артыкул у “Беларускіх ведамасыях” (1921), перадрук з “Роднага краю”. Чытаем: “На зямлі беларускай жывець народна нямала – мільёнаў 16 усіх будзе. Беларусаў будзе мільёнаў 12. Апрача беларусаў, жывуць тут ліцьвіны, жыды, ёсць крыху палякоў, старавераў-маскоўцаў, немцаў, лагышоў, татароў. Ня ўсе беларусы ведаюць, хто яны такія”.

Копіі газет 1921 – 1939 гадоў і дэманстравалі, і раздавалі на цэнтральнай пляцоўцы свята, у павільёне “Адзінства”, прысвечаным Году народнага адзінства. Выставу газет і часопісаў падтрымалі Мінінфармацыі ды Нацыянальны гістарычны музей. Там жа прэзентаваў сваё выданне “17 верасня – Дзень народнага адзінства” гісторык, калекцыянер Уладзімір Ліхадзеў. “Кніга раскажа пра падзеі аб’яднання Заходняй Беларусі і БССР, і адначасова пра шматнацыянальнасць і шматканфесійнасць нашай краіны ў тыя часы. І тым самым паказвае, што людзі, якія тут жылі, нягледзячы на сваю нацыянальнасць, на рознае веравызнанне, лічылі сябе карэннымі жыхарамі”, – казаў аўтар падчас нашай размовы. У новае выданне ўвайшлі рэдкія фотаздымкі, якія сугучнае з ранейшым “Шматнацыянальная Беларусь. Дакрануцца душой, адчуць сэрцам” – пабачыла свет летась, прымеркавана да Фестывалю нацыянальных культур. Калекцыянер прадставіў у Капылі пісьмовы прыбор Сяргея Прытыцкага, які падпісаў у Маскве дакументы па ўважджанні Заходняй Беларусі ў склад БССР. Прадманстравіў Уладзімір Ліхадзеў і аловак дэлегата з’езда, на якім было абвешчана аб’яднанне Беларусі. Нацыянальны гістарычны музей прадставіў наведнікам плашч і кабуру пісталета Сяргея Прытыцкага.

У павільёне “Традыцыі і сучаснасць” нам паказалі абрады Капыльшчыны. Адзін з іх – “Цары”, вядомы толькі ў вёсцы Семяжва. Занесены ў Спіс нематэрыяльнай культурнай спадчыны ЮНЭСКО. У тым жа павільёне Капыльскі раённы цэнтр традыцыйнай культуры ды мясцовы Краязнаўчы музей прэзентавалі вясельны абрад “Апекуну шчасця”. Узнавіць яго на свяце дапамаглі выкладчыкі й навучэнцы Капыльскага дзяржаўнага каледжа. Вельмі ўразлілі відавочаў дзеі вясельная сукенка маладой ды ўбор жаніха, пашытыя ў 60-я гады мінулага стагоддзя.

Усяго на Фестывалі кнігі й прэсы прапавала 5 тэматычных павільёнаў: “Традыцыі і сучаснасць”, “Паміць”, “Разам з кнігамі мы расцём”, “Адзінства”, “Слова пісьменніка”.

Нагадаем чытачам, што сталіцамі Дня беларускага пісьменства штогод становяцца розныя гарады Беларусі, якія здаўна былі вядомыя ў нашым свеце як цэнтры кнігадрукавання й літаратуры, асветніцтва й культуры. Сталіцамі свята былі Полацк, Тураў, Навагрудак, Нясвіж, Орша, Пінск, Заслаўе, Мсціслаўль, Мір, Камянец, Паставы, Шклоў, Барысаў, Сморгонь, Хойнікі, Ганцавічы, Глыбокае, Быхаў, Шчучын, Рагачоў, Іванава, Слонім і Бялынічы. Наступным стане Добруш – горад у Гомельскай вобласці.

Ганна Лагун

Святыні нас яднаюць у народ

Гэтай восенню ў дваццаць восьмы ўжо раз па вызначаным маршруце з Мінска рушыла Навукова-асветніцкая міжнародная экспедыцыя “Дарога да Святыняў” з Благадатным Агнём ад Гроба Гасподняга. У дарогу па гарадах і вёсках Бацькаўшчыны скіраваўся калектыў, склад якога ад пачатку першых экспедыцый амаль не змяніўся: вядомыя святары, гісторыкі, літаратары, дзеячы мастацтваў. Іх мэта – пабываць у мясцінах, найбольш значных для нашай гісторыі, дазнацца пра нешта дагэтуль малавядомае і самім, у часе сустрэч з людзьмі, данесці новыя веды пра мінуўшчыну тых мясцін.

Паяднальнымі сімваламі экспедыцыі з першага яе дня застаюцца лампада, запаленая ад Благадатнага Агню ля Гроба Гасподняга ў Ерусаліме, і цудадзейны абраз: ён быў знойдзены на Святым полі пад Баранавічамі, дзе пакінулі сляды многія войны мінулых стагоддзяў. У гарадах і вёсках з найвялікшай пашанаю сустракаюць лампаду і абраз: з імі святары асвятляюць школы, бальніцы, установы адукацыі, сямейныя дзіцячыя дамы. Агонь ад лампады пасля сумеснага набажэнства перадаецца на свечкі прыхаджан, і яны нясуць тое святло-целыню дадому: як сімвал адзінства, якое запавядалі нашы продкі.

Праз Мінскую і Брэсцкую вобласці прайшла сёлетняя экспедыцыя “Дарога да Святыняў”. Варта нагадаць, што ўдзельнікі яе за мінулыя гады прайшлі-праехалі дзясяткі тысяч кіламетраў.

Ад аднаго паселішча да наступнага мы ехалі на аўтобусе, бліжэй да тых, хто сустракае экспедыцыю, падыходзілі пешшу, і далей ужо разам з мяцовымі жыхарамі рухаліся ў Хросным ходзе. Сумесныя набажэнствы у мясцовых храмах, творчыя сустрэчы ў клубах і палацах культуры, урокі пісьменства ў школах ладзіліся ў гарадах і вёсках з раніцы да вечара. Не абыходзіў наш маршрут і знакавыя мясціны: ля мемарыялаў і брацкіх магіл воінаў і партызан, бязвінных ахвяраў вайны святары разам з усімі ладзілі памінальныя набажэнствы.

Даследуючы мінулае і роллю царквы ў нашай агульнай гісторыі, удзельнікі экспедыцыі наведваюць мясціны, звязаныя з жыццём славетных святароў, вернікаў, якія пакінулі след ва ўдзячнай памяці нашчадкаў. На сёлетнім маршруце, напрыклад, быў зроблены прыпынак у райцэнтры Узда, каб пабываць на месцы пахавання святога пакутніка Міхаіла Навіцкага. І вядомага святара Пятра Грудзінскага ўзгадвалі і ў ягонай роднай вёсцы, сённяшнім аграгарадку Цімкавічы Капыльскага раёна. Таксама ўдзельнікі пабывалі ва ўрочышчы Ізбійскі Бор Ганцавіцкага раёна: у даўніну там быў знойдзены цудадзейны абраз Маці Божай.

Усюды, дзе бывала экспедыцыя, яе ўдзельнікі разам з жыхарамі садзілі маладыя дрэўцы, якія штогод пашыраюць Усебеларускі Сад малітвы. Такая традыцыя склалася даўно. Пасаджаныя за мінулыя гады па ўсёй краіне многія сотні яблынек, дубкоў, бярозак растуць-падрастаюць на галоўных плошчах, у скверах, каля храмаў і вакол мемарыялаў. Усебеларускі Сад малітвы – яшчэ адзін каштоўны, жывы сімвал экспедыцыі, які памкнёны ў будучыню і будзе нагадваць нашчадкам пра сёняшні шлях наш да духоўнасці, да згоды, да адзінства.

Яўген Пасецкі
Фота аўтара

1. Лампада з Благадатным Агнём, запаленым каля Гроба Гасподняга.
2. Экспедыцыя атрымала ў дарогу з рук мітрапаліта Мінскага і Заслаўскага Веніяміна, Патрыяршага Экзарха ўсяе Беларусі Новы Запавет, перакладзены на беларускую мову.
3. На дарозе ў Ганцавіцкі раён экспедыцыю вітаюць

вясковыя спевакі й музыканты.

4. Да сустрэчы экспедыцыі ганцавіцкія майстры вышывання падрыхтавалі выставу традыцыйнай творчасці.

5. Удзельнікі экспедыцыі наведалі Этнаграфічна-літаратурны музей Якуба Коласа ў вёсцы Люсіна (Ганцавіцкі раён). У тых мясцінах у 1902-1904 гадах будучы пясняр працаваў настаўнікам.

6. Чарговы прыпынак на шляху – ля асвечанай крынічкі.

7. Частку дарогі ўдзельнікі экспедыцыі праходзяць пешшу.

ВЕСТКІ З ДЫЯСПАР

3 песень пачынаецца Радзіма

Нарвскае беларускае таварыства “Сябры” правяло Фэст беларускай песні “Радзіма наша – Беларусь”

Праходзіў фэст у святочны дзень (14 жніўня: Мядовы Спас), удзельнікі й госці сабраліся ў нарвскім Доме народаў, пры тым выконваліся прынятыя ўрадам Эстоніі абмежавальныя антыкавідныя меры. Імпрэзу падтрымала Амбулсада Беларусі ў Эстоніі – за тое Бацькаўшчыне вялікая ўдзячнасць. Адначым, што задумвалі мы зладзіць песеннае свята яшчэ ў 2019-м, і марылі правесці яго ў маі 2020-га ў Нарве ды Таліне, з запрашэннем творчых калектываў з Беларусі. Але ж, як кажуць, не лёс: былі ўведзены кавідныя абмежаванні. З-за іх ажно чатыры разы пераносіліся тэрміны фэсту, і на пяты толькі ўдалося ажыццявіць задуманае – праўда, у няпоўным варыянце. І маем цвёрды намер, назапасішы досвед, у будучыні разгарнуць задуманае ў належным фармаце. Альбо хоць па інтэрнце з творчымі калектывамі, якія з намі ў сяброўстве, будзем ладзіць у часе фэсту міжнародныя тэлемасты.

Шкада, вядома, што не змоглі нас парадаваць сваёй творчасцю на гэты раз ні артысты з Беларусі, ні сябры-беларусы з латвійскага Даўгаўпілса. З якімі мы ў супрацы, абменьваемся досведам правядзення падобных імпрэзаў. І ўсё ж такі фэст адбыўся! З Таліна прыехалі танцавальныя калектывы “Горліца” ды ансамбль беларускага таварыства “Лёс”, з Ыйхві – беларусы з суполкі “БЭЗ”. Песні пра Беларусь і Нарву спяваў Андрэй Маркус. І, вядома ж, сagraвалі

Удзельнікі мерапрыемства. Фота на памяць

Выступае ансамбль таварыства “БЭЗ”

Аляксеі Зубко

сэрцы ўдзельнікаў і гасцей фэсту прыгожымі песнямі гаспадары свята: ансамбль таварыства “Сябры”.

Гасцямі на фэсце былі прадстаўнікі нарвскіх нацыянальных культурных таварыстваў, дэпутаты гарад-

скога сходу. З вітальным сло-вам да ўсіх звярнуўся Першы сакратар Амбулсасы Беларусі ў Эстоніі Аляксеі Зубко.

І яшчэ адна прыгожая падзея прыйшла да месца ў нашым песенным фэсце. Нарвскія “Сябры” ў ісе госці віншавалі актывістаў нашай суполкі, сямейную пару Ларысу і Васіля Ждановічаў з 55-годдзем сумеснага жыцця. Дарчы, у свой час гэта спадар Васіль і ўзначальваў суполку. (Мы знайшлі ў архіве публікацыю “Такая ўвага акрыляе” (ГР, 17.12.2014) Людмілы Аннус, цяперашняй кіраўніцы суполкі. Яна – пра тое, што павіншаваць з 15-гадовым юбілеем суполку “Сябры” ў Нарву прыязджалі паважаныя госці: на здымку ганаровую граматы Васілю Ждановічу ўручае тагачасны Амбулсатар Анатоль Сцёпусь. – Рэд.)

Напрыканцы фэсту “Радзіма наша – Беларусь” намеснік старшыні гарадскога сходу Нарвы Тармо Таммістэ ўручыў яго удзельнікам падзячныя лісты й кветкі.

Віктар Байкачоў, г. Нарва, Эстонія

Ад рэдакцыі. Віктар Байкачоў разам з Таццянай Макаранкай даслалі й своеасаблівую справаздачу аб дзейнасці суполкі “Сябры” ў летнюю пару, калі ў Эстоніі паслабляліся кавідныя абмежаванні. Таццяна расказала, як рэалізавана была ранейшая задумка: правесці намаганні беларусаў Нарвы летні дзіцячы лагер пад дэвізам “Спазнай культуру Беларусі!”. Цэлы тыдзень працаваў лагер. Дзіцей і падлеткаў, якія маюць родавыя карані ў Беларусі, знаёмілі з беларускай сімваламі – і дзяржаўнай, і нацыянальнай. Пры тым высветлілі: у Эстоніі ды Беларусі нацыянальная кветка – васілёк. І быў майстар-клас, на якім усе рабілі ў яго выглядзе эфектнай брошкі.

Было й “смачняе” знаёмства з нацыянальнай кухняй Беларусі. На дасланных здымках бачым і гатаванне дранікаў, якія потым усе са смакам елі. Запомнілася юным таксама паездка ў Талін – з наведваннем Амбулсасы Беларусі. Прычым Амбулсатар Вячаслаў Качанаў асабіста сустрэўся з удзельнікамі лагера, цікава распавёў ім пра гісторыю беларускай дзяржавы, славаўтасці, дасягненні Рэспублікі Беларусь. Далей было наведванне Талінскай тэлевежы, удзел у адукацыйнай праграме і нават прымерка на сябе ролі вядучага канала тэлевані.

Заўважым, што ідэя правядзення лагера – Таццяны Макаранкі, яна ж напісала праграму лагера ды паспяхова яе рэалізавала. І адзін з дзён прысвечаны быў народнаму майстэрству: дзя-

цей і падлеткаў знаёмілі з кавальскім, ганчарным, бандарным рамёствамі, лозапляценнем, саломалляценнем, разбой па дрэве, ваяннем з воўны. І ўсё гэта – з практычнымі заняткамі, майстар-класамі! Сапраўдным адкрыццём для юных было, што сметанковае масла можна збіваць не міксерам – у драўлянай маслабойцы. І ўвечары ўсе частавалі бацькоў дома дзівосным насlechам, прыгатаваным так, як рабілі раней сяляне ў Беларусі. Ну і гульнямі – з нацыянальным беларускім каларытам – лагерная змена ўсіх парадавала. З допісавы вынікае: майстар-класы праводзілі Людміла Стулава й Надзея Лісюк, дапамагалі ў рабоце Таццяне Макаранкай Людміла Аннус, Сафія Сякіі, Віктар Байкачоў.

І ў Нарвскім доме апекі пабывалі “Сябры” – ужо традыцыйна, як шэфы. Так робяць штогод у апошняй декадзе ліпеня. На гэты раз паказалі пажылым людзям невялікі відэафільм пра Беларусь, пспявалі беларускія песні. Віктар Байкачоў пахваліўся ў допісе: нават ён спяваў! Цёплай і душэўнай атрымался сустрэча. І, як заўсёды пасля заканчэння канцэрта, “Сябры” перадалі жыхарам Дома апекі смачны пачастунак: вялікі пірог да чаю.

Як бачым: і на малых, і на вялікіх – людзей паважанага веку – хапае сіл у нарвскіх “Сяброў”. Так трымаць! Памятайце, дарэгі энтузіясты: вашы справы, такая народная дыпламатыя надзвычай важныя. Бо менавіта па іх “простыя людзі” ў свеце мяркуюць, хто такія беларусы, што такое Беларусь.

ГОНАР І СЛАВА

3 крыніцы народных прыгажосць

На выставе дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, што ладзілася да Дня народнага адзінства ў Палацы Незалежнасці Беларусі, дэманстраваліся выбары народных майстроў з розных рэгіёнаў краіны

Творчасць, як сцявяджаюць знаўцы, ёсць стан душы. І мяжа, што аддзяляе дасведчанага ў тонкасці майстэрства рамесніка ад мастака, надзвычай тонкая. У тым можна было пераканацца ў Зале ўрачыстых цырымоній Палаца Незалежнасці, дзе працавала пляцоўка

“Пояс адзінства”. Дэманстраваліся лепшыя ўзоры традыцыйнай мастацкай культуры беларусаў, адметныя вырабы майстроў: ганчароў, лозапляцельшчыкаў, ткачых, вышывальшчыц, а таксама тых, хто стварае прыгажосць у тэхніках маляванкі, выцінанкі ды іншых. Па творах-узорах бачна было, якія традыцыі пераважаюць у розных рэгіёнах, маюць развіццё. Як адзначалі арганізатары выставы, яны хацелі прадставіць, як традыцыйныя віды народных мастацкіх рамёстваў сёння трансфар-

муюцца ў дэкаратыўна-прыкладнае мастацтва.

На адкрыцці выставы Міністр культуры Анатоль Маркевіч слухна казаў: без мінулага няма будучыні. А выстава “Пояс адзінства” якраз і паказала пераемнасць традыцый. Несумненна, паядноўвае нас усіх вялікая гісторыя. Але ж паядноўваюць і агульныя культурныя коды, мастацкія вобразы, што ад нараджэння ўваходзяць у нашае жыццё. Народныя майстры, рамеснікі, прыносячы ў справу часцінку сваёй душы, доўжаць спрад-

вечныя традыцыі. Не даюць пераважаць ніцінам творчасці, праслаўляюць сваёй працай краіну і народ. Пры тым у творчых праявах майстры кожнага рэгіёна маюць свае адметнасці.

Іван Іванаў

ДАЛЁКАЕ – БЛІЗКАЕ

Родныя людзі на Байкале

У Іркуцкай вобласці прайшлі Дні беларускай культуры. Яны прысвячаліся 25-годдзю Іркуцкага таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага і ладзіліся па ініцытыве яго актывістаў.

Здорова сустрасць такіх дэлегацый! Калі ў міжнародны Іркуцкі аэрапорт прылятаў самалет з гасцямі з Беларусі (12 чалавек!), то не было межаў радасці Алены Сіпаковай: прама там супляменнікаў і вітала кіраўніца Рэгіянальнай грамадскай арганізацыі “Іркуцкае таварыства беларускай культуры імя Яна Чэрскага”. І сам вялікі, сямідзённы праект “Дні беларускай культуры ў Іркуцкай вобласці” (з 21 па 29 жніўня) быў задуманы ў гонар юбілею ПТБК. А клопатаў было, каб усё здзейснілася! Урошце ж ініцыятыву беларусаў Прыбайкалля падтрымаў расійскі Фонд прэзідэнцкіх грантаў. Праект увабраў цэлы шэраг імпрэзаў, скіраваных на прадстаўленне традыцыйнай і сучаснай культуры беларусаў і беларускіх перасяленцаў Іркуцкай вобласці. Далучыліся да правядзення Дзён і некалькіх муніцыпальных утварэнняў. І для беларусаў Прыбайкалля добрая нагода была паказаць свой патэнцыял, удакладніць планы. А мінская дэлегацыя прыбыла, каб падтрымаць супляменнікаў ды яшчэ раз годна прадставіць беларускую культуру ў рэгіёне. І потым сем дзён удзельнікі Дзён беларускай культуры вандроўвалі па Іркуцку, па Байкале.

Хто ў дэлегацыі? Цэлы народны фальклорны гурт “Вербіца” на чале з мастацкім кіраўніком Алесем Свірскім. У гурце: Вольга Ладуцька, Дзмітры Бубіч, Аляксандр Алейнік, Марына Снеблева, Аляксандра Валасач, Андрэй Прымака, Марыя Пашук, Таццяна Краснабаева. Яшчэ ў дэлегацыі – народны майстар Беларусі па вышыванні Вольга Бабурына. Яшчэ – Аляксей Галіч ды Ляля Арыстаў: фалькларысты, спяваюць дуэтам традыцыйныя песні. Першы да таго ж і беларускія аўтарскія песні таленавіта выконвае, другі – майстар па вырабе капелюшоў.

У першыя дні госці наведалі архітэктурна-этнаграфічны музей “Тальцы”, сучасную арт-галерэю “CheGuevara”, студию іркуцкага “Радыо Шансон”, славуці “Камень Чэрскага” (часеўлак Ліствянка) ды Байкальскі лімналагічны музей (а навука

лімналогія – гэта азэрнаўста, і ў Расіі ёсць толькі адзін музей аднаго возера). І яшчэ былі сустрэчы ў рэдакцыі інфармацыйнага агенцтва Байкал24, у дзяржаўнай тэлерадыёвішчальнай кампаніі ды “прагулкі па старым Іркуцку”. Пры тым былі праведзены канцэрты, госці паўдзельнічалі ў прамых эфірах і ранішніх перадачах для жыхароў Іркуцка. Спявалі беларускія песні гурт “Вербіца” ды Ляля Арыстаў і Аляксей Галіч.

Да 25 жніўня ў Іркуцку прайшлі й майстар-класы па вышыванні ад Вольгі Бабурынай, кіраўніцы секцыі вышыванкі Беларускага саюза майстроў народнай творчасці. Майстрыха паспела за кароткі прамежак часу і вышыванку стварыць, і раскажаць ахвочым пра гісторыю ўзнікнення гэтага віду народнага дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва. Як вядома, слова вышыванка паходзіць ад слова вышываць (выразаць з паперы): гэта ўзор з паперы. На Беларусі вышыванка вядомая з XV стагоддзя: тады ажурныя выразкі з паперы – “кустоды” – пачалі падкладваць пад сурговую ці васковую пячатку, калі яна ставілася на дзяржаўных дакументаў Вялікага

Княства Літоўскага. Выразкі з паперы ўпрыгожвалі шляхецкія жаночыя альбомы, былі неад’емнай часткай яўрэйскіх высялляў, з часам сталі дэкорам у васковых хатах і забавкай для дзяцей.

Зладзілі ў Іркуцку і семінар-практыкум па беларускіх народных танцах ад гурта “Вербіца”. Мясцовыя харографы даведаліся шмат цікавага, і веды спатрэбіцца ім у працы.

З 25 па 28 жніўня Дні беларускай культуры прымалі ўжо Іркуцкі ды Альконскі раёны: там праходзілі вучнёвыя канцэрты, майстар-класы. Імпрэзу пад назвай “Вялікі беларускі канцэрт” прымала вёска Тургенеўка. Да гасцей з Беларусі далучыліся творчыя калектывы рэгіёну: з Куйтунскага, Усольскага, Іркуцкага раёнаў. Гучалі цудоўныя беларускія песні, глядзчы розных узростаў цэпла прымалі арыстаў. І там жа Ляля Арыстаў правёў майстар-клас паказаву, як рабіць традыцыйныя саламяны капялюш. Жыхарам Тургенеўкі, дзе здаўна жывуць перасяленцы з беларускіх зямель, прыйшліся даспадобы песні, танцы арыстаў з гістарычнай Бацькаўшчыны, іх адметныя кас-

цоўмы, мова – з тымі слоўцамі, што чулі ад дзядоў-прадзедкаў, і самі часам ужываюць. А дзецям тым, што былі на канцэрте, вялікай радасцю было дэканцэрта да цымбалаў, пастукаць па барабанах.

Ужо неспрэчна пры возеры Байкал 27 жніўня прайшлі апошнія майстар-класы, канцэрт “Вербіцы”: на штогадовым фестывалі музыкі “Байкал Live”. Пад бурныя авацы беларускія музыкі выйшлі на сцэну, гралі-спявалі беларускія мелодыі-песні, а таксама й туго, што стала хітом Дзён: “Вялічным морам”. Яна – пра мудрасць і сілу Байкала, пра сібірскіх беларусаў ды іх гістарычную радзіму. Бард Алесь Камошкі напісаў песню спецыяльна для “Сустрэчы беларусаў з свету на Байкале”-2015. А сёлета была ўжо трэцяя такая сустрэча. І пра творчасць ішла ў часе яе размова, і пра зберажэнне этнаграфічнага матэрыялу, фальклору перасяленцаў-беларусаў. Згадвалі каштоўны досвед: напісанне сацыяльна значных праектаў, распрацоўка этна-праектаў і маршрутаў для турыстаў. “Сустрэча беларусаў з свету на Байка-

ле”-2021 сабрала прадстаўнікоў Іркуцкай вобласці, Масквы, Мінска, Маладзечна, і ў гісторыю праекту яна ўжо ўвайшла як самая цёплая і душэўная – асабліва на фоне падзей апошніх гадоў.

Праводзячы гасцей, у аэрапорце Алена Сіпакова казала, што ў будучыні ПТБК імя Яна Чэрскага прадоўжыць падобныя праекты, каб у іркуцян была магчымасць знаёміцца з традыцыйнай і сучаснай беларускай культурай. Бо гэта ж, нагадаў, і ёсць галоўная мэта дзейнасці суполкі ўжо 25 гадоў.

Дарэчы. Як паведаміла ў рэдакцыю Алена Сіпакова, у гонар юбілею ПТБК імя Яна Чэрскага сёлета былі пайдананы паспяхова праекты суполкі: Дні беларускай культуры, гарадскі праект “Беларусь запрашае сяброў”, школьны міжнацыянальны фест “Сузор’е дружбы”, міжнародная сустрэча “Беларусь свету на Байкале”. Вялікія пераомовы аб прыездзе на Байкал беларусаў з Латвіі ды Іспаніі – а такія сустрэчы наперадзе. Кіраўніца суполкі ўдзячная ўсім, хто спрыяў рэалізацыі праекта. Відэасюжэт, які прайшоў па Іркуцкім тэлебачанні, можна пабачыць па спасылцы <https://youtu.be/D5TJbGriOD0> Ёсць таксама ўжо ў інтэрнэце і майстар-клас па вышыванні: <https://youtu.be/F71mn53pKjw>

Цяпер пайшоў розгалас ад тых сустрэч у сацсетках, чатах. Ідзе абмен фотаздымкамі, музычным матэрыялам. І сумесныя далейшыя праекты – абавязкова будучы. Розныя відэасюжэты (скажам, канцэрт Аляксея Галіча і “Вербіцы” у Арт-галерэі “Чэ Гевара”, прэс-канферэнцыя, майстар-клас па вышыванні) з’яўляюцца ў інтэрнэце. Рыхтуецца анлайн-сустрэча беларусаў Іркуцка з майстар-класам Вольгі Бабурынай: каб без спеху кожны ахвочы мог забраць сваю вышыванку. Робіцца выніковы відэафільм: з канцэртнымі нумарамі, яркімі эпізодамі Дзён беларускай культуры ў Іркуцкай вобласці.

Анастасія Спяшыліна,
г. Іркуцк
Фота аўтара
і з сацыяльных сетак

СЯБРОЎСКІ ФАРМАТ

На хутары Сцігас – вясёлыя госці

Сябры суполкі “Мара” з Ліепай нават адпачынак на прыродзе праводзяць з беларускім каларытам.

Пакуль яшчэ не насталі моцныя халоды, гараджанам варта як мага часцей бываць на прыродзе. І сябры Ліепайскай беларускай суполкі “Мара” вырашылі сабрацца 5 верасня за межамі горада, каб разам правесіць лета. Дарэчы, чаму б і не: можна Праводзіны лета зрабіць традыцыйным святам. Сабраліся мы ў сяброў – беларуса Віктара Кукуца ды ягонай жонкі Наталлі Сямдзянкінай на хутары “Сцігас”. Гэта прыгожае месца ў Гробнінскім краі, кіламетраў за 15 ад Ліепай.

Цёплую сустрэчу ўпрыгожылі спевы гурта беларускай песні “Паўлінка”. Задушэўна ды надзвычай арганічна гучалі на сонечным пленэры, у натуральных зялёных дэкарацыях беларускія песні “Вясачка”, “Самаварчык”, “Пажаданне” ды іншыя. Кіраўніца гурта Жанна Буйніцкая правяла забаўляльны гульні. У ходзе якіх, прыкладам, трэба было напісаць як мага хутчэй на дошках “Добрага дня, Беларусь!” альбо з пэўнай адлегласці трапіць бульбай у мех. А з нагоды Дня беларускага пісьменства, што адзначаўся ў Беларусі ў той дзень, спадарыня Жанна правяла віктарыны й кон-

курсы, расказала пра само свята.

Вельмі ўразлі ўсіх вялікія сабакі гаспадароў – Гера і Бастон, якія аказаліся на дзіва дружалюбнымі. Мы частаваліся таксама беларускімі стравамі, пілі гарбаты з сапраўднага тульскага самавара – і сфатаграфаваліся з ім. Ды яшчэ “пілі”, убіралі ў сябе навакольную прыгажосць (і лес атачае хутар…), дзяліліся ўспамінамі. Пры тым Віктар Бяляеў, раней удзельнік “Паўлінкі”, згадаў, што 7 гадоў таму гурт упершыню выступіў на прыватным свяце: у гонар 50-годдзя Віктара Кукуца. І потым як з мехам паспылілася ансамблом іншыя запрашэнні

Сябры “Мары” на хутары Сцігас, з тульскім самаварам

на вечарыны і свята. Так што “сяброўскі фармат” беларускіх сустрэч – будзем прадаўжаць.

Анжэла Фаміна, г. Ліепая
Фота аўтара

СКАРБЫ ЗЯМЛІ БЕЛАРУСКАЙ

Ажыў гадзіннік вежавы

На вежы касцёла ў Будславе (Мядзельшчына), якую не зачепіла полымя пажару ў маі 2021-га, пасля доўгага перапынку пачаў ісці трохсотгадовы гадзіннік. Цяпер ён падае свой голас праз кожныя 15 мінут – у напамін, што плынь часу няспынная.

Гадзіннік на вежы касцёла ў Будславе далёка чуваць. Яго аднавілі напярэдадні Будслаўскага фесту прафесійны рэстаўратар Аляксандр Петракоў. Гэта своеасаблівая ахвяра майстра касцёлу. Хоць ён і праваслаўнага веравызнання, ды з павагай ставіцца да прадстаўнікоў розных канфесій.

“Задача такая не стаяла: каб паспець нам да пэўнага часу, – гаворыць рэстаўратар. – Патрэбна было якасна выканаць сваю работу. Але калі згарэў дах касцёла, то архіважным для ўсіх, у тым ліку і для мяне, стала закончыць працу напярэдадні чарговага фесту. Такім чынам хацелася паказаць, што ўсе нягоды і беды мінаюць”.

Сёння Аляксандр афармляе пашпарт адноўленага гадзінніка з падрабязным яго апісаннем: гэта дапамога, калі тое спатрэбіцца, іншаму рэстаўратару ў будучыні разабрацца ў складанасцях механізма і ў чарговы раз вярнуць гадзіннік да жыцця. Петракоў хоча высветліць, дзе і кім быў зроблены рарытэт. І даследаванне збіраецца навукова абгрунтаваць. “Спачатку было меркаванне, што стварыў гадзіннік нейкі ўмелец у мясцовай кузні. Але ў механізме выкаваны толькі корпус, і зроблены ён па-майстэрску – самаробкай цяжка назваць. На маю думку, гадзіннік выраблялі арцелю, хутчэй – на Нямеччыне, якая славілася такімі майстрамі. Для мяне важна было захаваць не толькі старадаўні корпус гадзінніка, але і ўсе дэталі ўнутры, якіх налічваецца больш за 350”.

Такіх падыходаў патрабуюць і законы музейнай рэстаўрацыі. Петракоў 15 гадоў працуе мастаком-рэстаўратарам у Нацыянальным мастацкім музеі: аднаўляе старадаўнія прадметы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва. Працуе з рэчамі з металу, шкла, парцяляны, керамікі. З музейнай калекцыі ў яго рукі трапляюць металічныя бюсты, настольныя кампазіцыі з бронзы, чыгуну – практычна ўсё, акрамя жывапісных твораў і вырабаў з дрэва. Яму цікава ўзнаўляць прадметы рэлігійнага культуры. “Гэта мой кірунак, – тлумачыць майстар. – Можна сказаць, з аднаўлення праваслаўных каштоўнасцяў і пачаўся ў мяне творчы рост: са звычайнага ювеліра да рэстаўратара старадаўніх рэчаў. У прафесію патрапіў з 18 гадоў. Спачатку асвойваў тэхнікі апрацоўкі металу як прафесійны ювелір, затым вырашыў перайсці ў больш вузкую касту рэстаўратараў. Для таго пачаў вывучаць літаратуру (не было яшчэ інтэрнэту), пераклучыўся на старадаўнія прадметы мастацтва і розныя рэдкія рэчы. У рукі мне пачалі трапляць праваслаўныя абразы, і я рэстаўраваў іх ме-

Нацыянальных санктуарый Маці Божай Будслаўскай, дах якога згарэў у маі 2021-га, аднаўляецца агульнымі намаганнямі. Людзі збіраюць на рамонт святыні грошы, а ўлады абяцаюць правесці яго ў найбліжэйшы час. Будслаўскі касцёл – гэта каталіцкі храм Унебаўзыхання Найсвяцейшай Панны Марыі ў аграгарадку Будслаў, помнік архітэктуры і гісторыі. Цудадзейны абраз Маці Божай Будслаўскай, які дагэтуль зберагаўся пад дахам храма – не толькі вялікая хрысціянская святыня, але і выдатны шэдэўр сакральнага мастацтва, неацэнны набытак усяго беларускага народа. Урачыстасці ў гонар Маці Божай Будслаўскай у Нацыянальным санктуарыі, вядомыя як Будслаўскі фест і частка нематэрыяльнай культурнай спадчыны чалавечтва, сёлета праходзілі 2-3 ліпеня, і тысячы пілігрымаў набачылі ў тым, што ажыў гадзіннік вежавы, добры знак. З вежы, якую не закрунула полымя, сёння кожныя 15 мінут б’юць званы трохсотгадовага гадзінніка. Пад іх бой аб лепшай долі для сваіх нашчадкаў маліліся яшчэ нашы прабабулі і прадзеды.

талічныя аклады. Паднаўляў іконы вялікія і маленькія, з розных цэркваў і прыватных калекцыяў”.

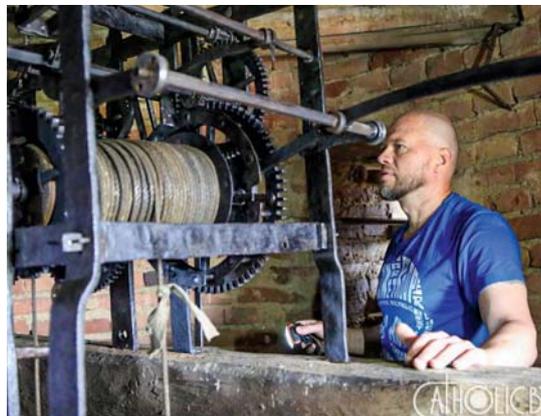
Рэстаўратары часта працуюць у пары. Шмат прадметаў рэлігійнага культуры праваслаўнай і каталіцкай канфесій Петракоў аднавіў разам з Аляксандрам Лагуновічам-Чарапко – ён спецыялізуецца на жывапісе. Гадоў тры таму майстры разам паехалі ў Будслаўскі касцёл, каб азнаёміцца з яго архітэктурнымі асаблівасцямі. Там пазнаёміліся

з ксяндзом Дзмітрыем Дубовікам, разгаварыліся ды атрымалі ў працу некалькі прадметаў кultaвага прызначэння. Для касцёла Петракоў адрэстаўраваў старадаўні Будслаўскі крыж-пацыфікал канца XVI – пачатку XVII стагоддзяў. Пасля аднавіў 280-гадовую манстранцыю (ёмістасць для дэманстрацыі Святога Прычысця). Ён жа дапамог замяніць шкло на цудадзейным абразе Маці Божай Будслаўскай.

“Будслаўскі касцёл – адзін з

найцікавейшых архітэктурных помнікаў у Беларусі, нароўні з Кафедральным саборам Святога Францыска Ксаверыя ў Гродне, – гаворыць рэстаўратар. – У адрозненне ад многіх старадаўніх збудаванняў, якія дайшлі да нашага часу ў разграбленым стане, касцёл у Будславе напоўнены рознымі старадаўнімі каштоўнасцямі. Сярод іх мяне зацікавіў вежавы гадзіннік. Я вельмі хацеў атрымаць яго ў працу – і атрымаў. Тое не было выпадкова – хутчэй Божым

большасці настольных камінаў гадзіннікі невялікага фармату і некалькі насценных. Сваю працу над Будслаўскім вежавым гадзіннікам ён лічыць на сённяшні дзень самай важнай. Яна вялася ў Мінску амаль два з паловай гады. Па словах майстра, сталь механізма папушыла карозія, латуневая падшыпнік моцна знасілася, некаторыя валы былі пагнутыя і мелі дэфекты, знайшоў і фізічныя паломкі, асобныя дэталі прыйшлося замяніць. Але най-

Аляксандр Петракоў адладжвае механізм гадзінніка

провідам”.

Яму з дзяцінства падабаліся розныя гадзіннікі. Першы будзільнік, які сабраў, адразу не запрацаваў, давалося даводзіць яго да ладу. З таго часу майстар адладзіў, “ажывіў” нямала гадзіннікаў. І хоць не лічыць сябе прафесійным гадзіншчыкам, ды ведае прычыны, якія могуць весці да паломкі механізма, і можа прадухіліць праблему. Дома ў Аляксандра ўжо цэлая калекцыя адрамантаваных гадзіннікаў. Гэта ў

больш складана было разбіраць і збіраць гадзіннік: механізм толькі ў такім выглядзе ёй можна было спусціць з вежы, а пасля рэстаўрацыі падняць на яе. Прывад шасцірэзек (барабаны і тросы, якія апускаюцца з грузам уніз вежы на 40-45 метраў) грувацкі і аб’ёмны, што не давала магчымасці выпрабаваць рэстаўраваны гадзіннік у пакаёвых умовах. Манціравалі ж яго на вежы храма ўтрох: Аляксандр Петракоў, Аляксандр Лагуновіч-Чарапко і Аляксандр Лабус. Пры тым спыталіся паспець да Будслаўскага фесту.

Пасля ўстаноўкі гадзінніка на ранейшае месца прыйшлося майстру яшчэ месяц ездзіць у Будслаў, каб адкарэктаваць ягоны ход. І ўсё намаганні таго варгья: гадзіннік цяпер паказвае час дакладна.

“Зіма для яго можа стаць сапраўдным выпрабаваннем: холад і вільгаць не лепшым чынам уплываюць на механізм. Гадзіннік пачынае ці то спынацца, ці то адставаць. Думаю, прыйдзе ім апекавацца і надалей, бо я пакуль адзіны, хто яго добра ведае”, – разважае майстар.

Кожны ж дзень механізм падзводзіць і наглядае за ім ксёндз касцёла Унебаўзыхання Найсвяцейшай Панны Марыі ў Будславе Дзмітрый Дубовік.

На думку Аляксандра Петракова, гадзінніку на вежы ў Будслаўскім касцёле наканавана доўга жыць. І ён яшчэ прапрацуе гадоў сто, а можа й болей.

Ганна Лагун

Так да пажару выглядаў Будслаўскі касцёл

Смакі ды водары з Бацькаўшчыны

У латышскім Даўгаўпілсе выдадзена кніга “Кірмашоўскія прысмакі” ды чакаецца яе прэзентацыя – з дэгустацыяй!

Каштоўную кнігу на беларускай мове падрыхтаваў да друку наш Цэнтр беларускай культуры. У ёй сабраны тры дзясяткі рэцэптаў страў, якія папулярныя сёння ў беларусаў Латвіі. А перад тым, як звярнуцца да кнігі, нагадаю: у Латгаліі, як сьвярджаюць гісторыкі, беларусы з’явіліся ў XVII стагоддзі. Даўгаўпілс цяпер – за 30 кіламетраў ад мяжы з Беларуссю, у сярэдзіне XX – пачатку XXI стагоддзя нашых супляменнікаў жыло тут працэнтаў 7-8 ад усіх жыхароў.

Носьбіты беларускай культуры зберагаюць і пашыраюць сваю мову, песні, танцы, адзначаюць народныя святы, зберагаюць адметнае адзенне ды харчовыя звычкі й за межамі этнічнай радзімы. Каб рабіць тое сістэмна, мы штогод ладзім увосень Міжнародны фэст народнай культуры “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе”. Ён збірае аматарскія творчыя калектывы беларусаў з Латвіі, Літвы, Эстоніі, а таксама Беларусі. Фэстываль – частка й святоч-

нага культурнага асяроддзя ў Латгаліі рэгіёне Латвіі. Беларусы славіцца гасціннасцю, таму на “Беларускім кірмашу ў Даўгаўпілсе” гасцей заўсёды частуюць традыцыйнымі стравамі нацыянальнай кухні. Ды вось праблема: у 2020-м пандэмія каронавіруса й звязаныя з ёй абмежаванні перанеслі наш фэст у віртуальны фармат, а пачастункі – на старонкі кнігі “Кірмашоўскія прысмакі”. Як вядома, у сістэме культурных маркераў народа ягоная кухня

Сяброўкі суполкі “Уздым”, прафесійны кухар Алена Кіча (падала ў кнізе рэцэпт бульбяной каўбасы) і Любоў Кавалёва

Ад рэдакцыі. Дасылаючы гэст пра цікавую справу, здзейсненую ў ЦБК, спадарыня Жанна зазначае ў прылісцы: “Старонкі зборніка зроблены-звэрстаны па адным прынцыпе – пададзены імя, прозвішча гаспадыні ці гаспадары, месца ў Беларусі, адкуль яго родавыя карані, фота ў нацыянальным строі з нейкай імпрэзы, фота стравы ды апавед, як яе гатаваць. І абавязкова на кожнай старонцы – ралкі з верша, прозы ды нейкае беларускае выслоўе пра яе. Атрымалася смачная ды яскравая кніжка!”

Ідэю выдання падала, зладзіла ўвесь працэс, уклала кнігу – яна, руплівіца Жанна Раманоўская. Выдадзены “Кірмашоўскія прысмакі” (300 асобнікаў) за бюджэтныя грошы ЦБК. І бадай што ўсе рэгіёны Беларусі ў ёй сваімі прысмакамі прадстаўлены, а найбольш страў, як і сяброў суполкі, у Даўгаўпілсе з Віцебшчыны: гэта Браслаўскі, Полацкі, Мёрскі, Шаркаўшчынскі, Ушацкі, Верхнядзвінскі, Глыбоцкі, Пастаўскі раёны ды Орша. Кожны аўтар рэцэпта ўжо атрымаў кнігу ў падарунак, а на фэсце “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе” то будучы падарунок усім ансамблям-удзельнікам.

Па нашай просьбе спадарыня Жанна даслала каштоўную інфармацыю: пераклік змешчаных у кнізе страў з прывязкай іх да мясцовасцяў тых, хто па гэты час кулінарныя сакрэты продкаў зберагае-памятае ды людзям добрым перадае.

Кліцкі. Жанна Раманоўская (г.п. Ветрына, Полацкі раён, Віцебшчына).

Шышкі. Марыя Памецька (в. Сароча, Астравецкі раён, Гродзеншчына).

Дранікі. Галіна Сантоцкая (м. Міхалішкі, Астравецкі раён, Гродзеншчына).

Бульбяная каўбаса. Алена Кіча (в. Прытыкі, Глыбоцкі раён, Віцебшчына).

Калдуны. Валяціна Анікіна (в. Боркавічы, Верхнядзвінскі раён, Віцебшчына).

Сарока. Яўгенія Гуляева (в. Загор’е, Браслаўскі раён, Віцебшчына).

Бабка. Лілія Воранава (в. Вусаўцы, Мёрскі раён, Віцебшчына).

Кнышы. Інна Валюшка (в. Васіліны, Пастаўскі раён, Віцебшчына).

Сашні. Галіна Сантоцкая (м. Міхалішкі, Астравецкі раён, Гродзеншчына).

І такая ежа ў нас у пашане

Бульбянікі. Ніна Юхноўская (м. Лушкі, Шаркаўшчынскі раён, Віцебшчына).

Катлеты з бульбай. Вера Рагалюк (в. Гулічы, Ляхавіцкі раён, Брэстчына).

Яечня са скаркамі. Юры Галоўка (с. Вялікая Дольчы, Ушацкі раён, Віцебшчына).

Мачанка з блінамі. Жанна Раманоўская (г.п. Ветрына, Полацкі раён, Віцебшчына).

Паліявіца. Мікалай Раманкевіч (г. Ліда, Гродзеншчына).

Квашаніна. Тацяна Дзянісава (в. Альхоўка, Мёрскі раён, Віцебшчына).

Рулька па-палеску. Інэса Казлоўская (г. Гомель).

Смажаная рыба. Галіна Чэслаў Шацкаўская (г. Глыбокае, Віцебшчына).

Вінегрэт. Тэрэса Паўлава (х. Біслы, Браслаўскі раён, Віцебшчына).

Салата па-пастаўску. Валяціна Ліпінская (в. Гута, Пастаўскі раён, Віцебшчына).

Марынаваныя грыбы. Інна Шайчук (г. Орша, Віцебшчына).

Поліўка. Алена Бучэль (м. Германавічы, Шаркаўшчынскі раён, Віцебшчына).

Халаднік. Алена Радзівонава (г.п. Шаркаўшчына, Віцебшчына)
Запірка. Марыя Памецька (в. Сароча, Астравецкі раён, Гродзеншчына).

Гарбузінка. Жанна Бяляўская (в. Васюкі, Шаркаўшчынскі раён, Віцебшчына).

Аладкі дражджавыя. Жанна Бяляўская (в. Васюкі, Шаркаўшчынскі раён, Віцебшчына).

Аладкі кабачкова-бульбяныя. Ірына Лапуш (г. Мінск).

Наліснікі. Яніна Юзэфовіч (в. Расалова, Браслаўскі раён, Віцебшчына).

Сырнікі. Нона Міхайлава (в. Чурылава, Мёрскі раён, Віцебшчына).

Хрусты бульбяныя. Інэса Казлоўская (г. Гомель).

Хрусты мучныя. Надзея Свірковіч (в. Куклі, Радунскі раён, Гродзеншчына).

Яблычны пірог. Алена Радзівонава (г.п. Шаркаўшчына, Віцебшчына).

Піражкі з яблыкамі. Алена Кавалькова (в. Рационкі, Браслаўскі раён, Віцебшчына).

Святочны пірог. Вера Сухарава (г. Мясціслаў, Магілёўшчына).

Журавінавы кісель. Настася Лукашонак (в. Падварынка, Браслаўскі раён, Віцебшчына).

выступае натуральным нацыянальным феноменам.

А цяпер прыгледзімся да зборнік. У ім сабраны 34 рэцэпты смачных страў беларускай кухні, якія папулярныя ў Латвіі. Рэцэптамі дзяліліся мясцовыя беларусы: работнікі Цэнтра беларускай культуры, удзельнікі ансамбляў “Купалінка”, “Лянок”, “Паўлінка”, “Спадчына” і “Пралескі”, актывісты Белару-

бульбы. Яны ўсе навідавоку, паўсядзённым харчовым перавагі нашых ды нашых родзічаў-сваіх-блізкіх людзей: дранікі, кліцкі, калдуны, бульбянікі, бульбяная каўбаса й бабка, ды трохі менш вядомыя ў сённяшнім часе кнышы, сашні, шышкі альбо сарока. А разнастайнасць беларускай кухні дамагасцюць рэцэпты мясных і рыбных страў, супоў і салатаў, печыва ды ласунак.

скага культурна-асветніцкага таваарства “Уздым”, супрацоўнікі Генеральнага консульства Беларусі ў Даўгаўпілсе. Многія з іх родам з Беларусі, некаторыя нарадзіліся ў Латвіі, але ж кухню беларускую лічаць важнай часткай сваёй этнічнай ідэнтычнасці. Мы ж памятаем, як гэтыя стравы гатавалі ў розных рэгіёнах краіны ў нас дома, мама ці бабуля, адмерваючы прадукты, як кажучы ў народзе, “на вока”. Гэта не проста зборнік! Гэта непаўторныя смакі ды водары з нашага дзяцінства, з родных мясцін, гэта настальгічныя згадкі пра Радзіму, якія з любоўю перанесены, аформлены на старонкі беларускай кулінарнай кнігі, выдадзенай у Латвіі.

Зборнік, вядома ж, не прэзентуе на кулінарныя адкрыцці. Мы не рушым стэрэатыпы пра беларусаў і верныя традыцыям: вялікая частка страў, прадстаўленых у кнізе – з

Зборнік ярка, з густам аформлены ў беларускім стылі, “прыпраўлены” прымаўкамі ды радкамі з вершаў. Большасць аўтараў рэцэптаў сфатаграфаваны ў народных строях у часе нацыянальных фэстаў. Нашадкі збераглі рэцэпты страў продкаў, каб традыцыі нашых жыві “ў песнях, у святах і ў кухні”. Праз асабістасці нацыянальнай кухні ў кнізе “Кірмашоўскія прысмакі” аўтэнтычна і прыгожа раскрыць ваяцца этнічная ўнікальнасць беларусаў.

Маем надзею, што ўсе складзецца належным чынам, каб прэзентацыя кнігі (прычым з дэгустацыяй!) прайшла на фэсце “Беларускі кірмаш у Даўгаўпілсе” сёлета ў верасні.

Смачна есці! Прыемнага апетыту! Сыць, Божа!

Жанна Раманоўская, кіраўніца Цэнтра беларускай культуры Даўгаўпілскай гарадской думы

2021: Год народнага адзінства

Чытайце газету ў інтэрнэце на партале vjazda.by

Заснавальнік: Радзійна-выдавечная ўстанова “Выдавечні дом «Звезда»”
Галоўны рэдактар Іван ЖДАНОВІЧ

Адрас рэдакцыі: 220034, Мінск, вул. Захарава, 19, Плях 19.
E-mail: golos_radzimy@tut.by
Тэлефон: + 375-17-3167668

Рэдакцыйнае пасведчэнне №61. Выдадзена 16.07.2018 года
Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь

Выдавец: Радзійна-выдавечная ўстанова “Выдавечні дом «Звезда»”
Дырэктар – галоўны рэдактар Аляксей Мікалаевіч КАРПЮКЕВІЧ

Аб’ём выдання: 2 друк. аск.
Падпісана да друку: 29.09.2021 г.
Наклад 167.
Заказ – Выходзіць 1 раз у месяц

Месяц друкавання: Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства “БудМедыяПраект”. ЛП №02330/71 ад 23.01.2014. Вул. Вольга Каружы, 13/61. 220123 Мінск. Рэспубліка Беларусь

Рупліцы прымяшчэння толькі ў электроннай выглядзе, не вяртаюцца і не рэцэнзуюцца. Пазіцы рэдакцыі ды аўтараў, матэрыялы якое друкуюцца на старонках “Голасу Радзімы”, могуць не супадаць.

© “Голас Радзімы”, 2021